

ג' מנחה אב התש"פ
שנה ה'

פרשת דברים
שבת חזון

גיליון 346

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

זמני השבת

- 7:10 מנחה וקבל"ש א':
- 7:22 פלג המנחה:
- 7:40 סופ"ז הדלה"נ למנין א':
- 8:45 הדלקת הנרות:
- 8:50 מנחה וקבלת שבת:
- 4:02 עלות השחר:
- 5:14 נץ החמה:
- 9:10 - 8:34 סופ"ז ק"ש:
- 9:00 שחרית:
- 1:07 חצות:
- 6:00 מנחה מנין א':
- 9:00 מנחה וסעודה ג':
- 10:04 מוצש"ק להגאונים:
- 10:13 מוצש"ק לר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

חפסת גליון הפצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט זצ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

המסע בגלות

פעם היה מלך שכנופיות פראים בזזו ושוב ושוב את ארמנו. הוא לא הצטער על העצים ועל האבנים שהם הרסו, אך עם אבדן אבני הכתר היקרות שעברו בירושה מדור לדור לא יכול היה להשלים. אסף המלך את חכמיו, אך איש מהם לא יכול היה לתת עצה. אותן כנופיות של ברברים פיזרו את אבני הכתר בכל רחבי הארץ ובארצות רבות אחרות, והיקרות שבהן נלקחו אל מעבר לים לקצוות העולם המרוחקים ביותר. אך למלך הייתה בת שיקרה מאוד ללבו, ובחוכמה היא טיכסה עצה.

המלך ובתו אימנו יונים רבות לצאת מן הארמון, להכיר את אבני הכתר ולשאתן חזרה. בכל יום הם שחררו את היונים לשדות המרעה שסביב לארמון, וכמה מהן היו מגלות את האבנים היקרות שהיו פזורות סביב והשיבו אותן לביתן. המלך שמח מאוד וחיך לבתו באושר. משהיו היונים מאומנות היטב למרחקים קצרים, שלחה אותם בת המלך רחוק יותר, ושוב הן חזרו לארמון כשהן נושאות עוד כמה מאבני הפז שאיבד אביה. היונים שבו לארמון גם כשנשלחו רחוק עוד יותר, וככל שנמצאו בארצות רחוקות יותר, כן הזדרזו יותר לשוב לביתן.

אך האבנים יקרות עוד יותר, אלה שנמצאו בארצות רחוקות ביותר ובמקומות החבוים ביותר, עדיין לא הוחזרו לארמון. היונים לא רצו לצאת למסע המרוחק כדי למצוא אותן שכן הם לא רצו להתרחק מן הארמון יותר מדי. בת המלך ידעה מה צריך לעשות, אך היא לא יכלה לספר על כך לאביה, שכן התוכנית הייתה קשה מדי, מסוכנת מדי, נוראה מדי. אולם האב הביטי בעיניה והבין מה עליו לעשות. לכן הוא הרס שוב את ארמונו היפה עד היסוד עד כי לא נותר לו כל זכר. כשניסו היונים לשוב, הן לא מצאו דבר, מלבד שדה בור ריק ובו כמה אבנים עזרות וכולי עץ עשנים. הם היו רעבות למזון והתגעגעו ביותר לביתן.

אז יצאו היונים הנועזות וההרפתקניות ביותר אל מחוץ לארצו של המלך, שם מצאו ארמונות אחרים, ובארמונות הללו מצאו את אבניו היקרות ביותר של המלך. הן אספו אותן, ליטשו אותן ושמרו אותן בכנפיהן; ובלילות הן היו בוכות, שכן הן ידעו היטב שאין זה ביתן שלהן. כעת, כשהן אספו את כל האבנים היקרות, הגיעה השעה שהן ישובו הביתה.

בהיסטוריה שלנו חזר על עצמו פעמים רבות דפוס ההרס והיציאה לגלות. התחלנו בגלות, בארץ מצרים. לאחר מכן התרחש הרס בית המקדש הראשון וגלות בכל, ולאחר מכן - חורבן בית המקדש השני, וגלות ארוכה מאוד שאנו עדיין מצויים בה. אין אף עם אחר שנתפזר למרחקים גדולים כל כך ועם זאת שמר על זהותו כשלמות אחת, ותמיד מאוחד בתקווה לשוב הביתה. כל זה היה חלק מן התוכנית האלוהית להחזיר הביתה את כל ניצוצות הקדושה, וזה אף מה שאנו עושים, שכן בכל מקום שאלינו נלך אנו משתמשים אמנם בחומרים, במזון, במזיקה ובמנהגים של אותו מקום, אך אנו עושים זאת בדרכי התורה.

אולם לדעת רובנו, החורבן והגלות הגדולים ביותר החלו לפני שמונים שנה. שכן עד אז, אם אדם יהודי חיפש לו מורה ומדריך כדי למצוא את השביל שלו לה' יתברך, או שפשוט חיפש ממד רוחני לחייו, היו קיימים צדיקים ממש מעבר לפינה. אך כשקהילות אירופה נכחדו בפתאומיות ובברוטליות, יחד עם רוב הצדיקים מלבד קומץ קטן ששרד - או אז החלה התקופה החשוכה ביותר. אז החל העיקוף המוזר הזה - המצב שבו אם נשמה יהודית רוצה למצוא משמעות היא הולכת לשתות מבארות זרים. היא לעולם לא תרווה את צמאונה בבארות הללו, שכן הן לא שלה, אך נשמה שחייתה במשך 3,300 שנה כשהיא טבולה ברוחניות, פשוט לא יכולה לשאת את הארץ היבשה והצחיחה. ככל שקשה להבין זאת, גם לכך היו תכלית ומטרה. אך כעת הגיע הזמן שכולנו נשוב הביתה.

קהילת החסידים בפולין הייתה מזועזעת. מורם ורובם הדגול, רבי משה מלעלוב, החליט לעלות ולהתיישב בארץ הקודש. כיצד יוכלו להמשיך הלאה ללא מנהיגים? הרבי גילה לתלמידיו הקרובים ביותר, כי כשהיה ילד קטן, אמר לו אביו, רבי דודי'ל לעלובער כדבריו: "לא זכיתי לראות את ארץ הקודש, אך אתה מוכרח ללכת לשם. אתה תצליח לקרב את בוא המשיח ולזרז את הגאולה באמצעות עבודת הבורא שם".

הרבי עבר בדרכו בערים וכפרים רבים, עם חסידיו שנלוו אליו. בעיר סדיגורא עצר להיפרד לשלום ממורו המהולל, רבי ישראל מרוז'ין. מששמע הרבי הקודש מרוז'ין על תוכניתו של רבי משה לנסוע לארץ הקודש, שטח בפניו תחינתו להמתין ולהרשות לו ללכת עמו. אך רבי משה, קצרה רוחו להמשיך במסעו. "זקני הלבן ממאן להרשות לי להתעב ולו לרגע", השיב, וכך המשיך במסעו לבדו.

מעת לעת, כשהמשלחת עצרה במסעה, נשא רבי משה דרשות על משנת החסידות. הוא הביע בפני תלמידיו את כוונותיו, וסיפר כי עם הגעתו לירושלים הוא "ילך קודם כל לכותל המערבי ושם יתקע בשופר עד שיריעד קולו את כל העולמות של מעלה. אני מביא עמי גם את גביע הקידוש שהיה שייך למורי ורבי, החוזה מלובלין. גביע זה מלא בקדושה רבה ובזכותו אצליח לחולל ניסים רבים. אני אסרב לזוז מן המקום הזה עד שיבוא המשיח!"

רבי משה המשיך במסעו, עד שהגיע לנמל. שם נפרד לשלום מתלמידיו, ויחד עם בני משפחתו עלה על ספינה שפניה היו מועדות לארץ הקודש. מקץ מסע ארוך הגיעו לחופים הנכספים של ארץ הקודש. משם שמו פעמיהם לירושלים והגיעו לשערי עיר הקודש. ברגע שהגיעו לשערי העיר, החליק הגביע היקר, שהיה שייך ל"חוזה", משקו של רבי משה, והתנפץ על האבנים. הם ניסו להמשיך במסעם, אך רבי משה נתקף לפתע במחלה קשה. לא הייתה ברירה בידי אלא לעצור את מסעו עד שיתאושש ממחלתו. אך בריאותו של מורה החסידות הדגול הלכה והידרדרה. תוך ימים קצרים חש רבי משה כי לא יוסיף לחיות עוד זמן רב. הוא הפציר במשפחתו לשאתו מהר לכותל המערבי, וכך עשו, מחשש כי קיצור אכן קרב ובא. אך כאשר נשאו בחיפזון את הצדיק לעבר הכותל ועמדו להגיע לפנייה האחרונה, הותקפו לפתע על ידי ערבים שיידו בהם אבנים מן הבתים הסמוכים. הם ניצלו בנס.

רבי משה מלעלוב הלך לעולמו 72 יום לאחר הגעתו לארץ הקודש, בלא שהגשים את חלומו, ובלו שהצליח להביא את הגאולה, שכן נקבע משמים כי זמן באת המשיח לא הגיע עדיין.

העורך

כל הזמן, וצפּר לורט טוּב להרצו מטשארקוּב זל"ל מיישב בזה גם צרבי האוהמה"ק ויל"ע.

צמלרט כתיב על אלה הדברים, שעד עכשיו היה משה כבר פה וכבד לשון ואמר לא איש דברים אנכי, אבל כאן זכה ונתרפא לשונו והתחיל לדבר אלה הדברים, ויש להבין למה עד עכשיו לא נתרפא לשונו, וכתב **צפּר לרשות** הר"ן שהטעם שמושה היה כבד פה כדי שלא יעלה על הדעת שמושה רבינו השפיע על כלל ישראל מחמת צחות לשונו שהיה בעל דרשן נפלא ומגיד גדול, לכן היה כבד פה להורות שהשכינה היה מדברת מתוך גרונו ולכן קיבלו דבריו ששמעו קול אלקים ולא מחמת דיבוריו של משה, אבל כאן שהתחיל לדבר דברי מוסר מעצמו ולא היה השכינה מדברת מתוך גרונו, נתרפא לשונו כדי שיתקבלו דבריו שיאמרו כראוי.

אלה הדברים:

איתא צמגלס עמוקות ועוד אל"ה נוטריקון אבק לשון הרע, ואולי י"ל עפי"ד האגרא דכלה שמש"כ רש"י בתחילת הפרשה שמושה אמר ברמז משום כבודן של ישראל, שזה כולל הרבה לימודי זכות מרומזים בפסוק זו, דהיינו במדבר מה שהלכו אחריו בארץ לא זרועה, ובמעשה פעור היה פינחס מקנא קנאת ה' צבקות, ובני קרח עשו תשובה ובים סוף היה נחשון ובני בנימין שמסרו נפשם, ויהושע וכלב בין התרים את הארץ עמדו בתוקף וכו', ובזה העלה אבק על הלשון הרע, וכה צריכים לעשות להסתכל בעין טובה על חברו, ואולי י"ל בדרך רמז ענין הכרת טובה אין הכונה רק הודאה אלא להכיר הטובה שבכאו"א.

אלה הדברים ונ"י והצרות וד"י ז"ב:

פכש"י צרות זה מעשה קרח ודי זהב זה מעשה העגל, והקשו המפרשים הלא מעשה העגל היה קודם מעשה קרח, ולמה הקדים מעשה קרח מקודם, וצפּר אפיון כתב ליישב לפי"ד חז"ל שיפתח בדורו כשמואל בדורו, והכונה שאף שהמנהיג צריך להיות משכמו ולמעלה מההמון עם, מ"מ אין להיות גבוה יותר מדי, אלא הוא צריך להבין מהותם של בני דורו והם צריכים להבין מהותו, ופירשו בזה מש"כ יפקוד ה' אלקי הרוחות איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו, ואיתא צמקורה אשר יבא את רעהו ביער לחטוב עצים, והכונה כנ"ל שהמנהיג אשר יבא לפניו צריך גם להבין אשר יבא רעהו ביער לחטוב עצים שמבין אפילו המדרגות קטנות של חוטבי עצים, והנה במעשה העגל אמרו כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו, שטענו שהוא עלה לשמים ואינו יכול להיות עוד מנהיג על אנשים פשוטים, והנה טענה זו בעצמו אינו עוולה כל כך אם לדעתם היה משה רבינו גדול יותר מדי, אמנם במעשה קרח שאמרו כי העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו, א"כ השוו כל העדה אל משה, ושוב נתברר שלא החזיקו משה לבעל מדרגה גבוה יותר מדי, ממילא שוב נתעורר חטא העגל, שכונתם היתה אז שלא לשם שמים, לכן כתיב קרח קודם לעגל כי זה הראה שבמעשה העגל היה ג"כ חטא.

והרצו ר' העשיל מקראקא ז"ל תי' למה הקדים מעשה קרח למעשה העגל, דרש"י כתב על הפסוק אנכי ה' אלקיך בלשון יחיד, כדי שיהיה פתחון פה למשה לומר אחר חטא העגל לי אמרתי ולא להם שהלא דיבר בלשון יחיד דהיינו רק למשה, ועי"ז היה משה רבינו יכול ללמד זכות על כלל ישראל אחר חטא העגל, אמנם בחטא קרח אמרו כי כל העדה כולם קדושים ופרש"י כולנו שמענו על הר סיני אנכי ולא יהיה לך, נמצא זה סתר הלימוד זכות של משה, וממילא נתעורר עוד

"משנה תורה" כך נקרא ספר החמישי של החמשה חומשי תורה, וכתב צפּר שפת אמת שד' ספרים הראשונים הם בבחינת תפילין של ראש שיש בהם ארבע פרשיות נפרדות, וספר דברים הוא בבחינת תפילין של יד שכל הד' פרשיות בקלף א', וכן ספר דברים כולל כל הד' ספרים בספר א', ועל תפילין של יד כתיב "וקשרתם" כמו כן ספר דברים שיש בהם דברי תוכחה של משה רבינו לכלל ישראל זה מקשר לבן של ישראל לאביהם שבשמים.

אלה הדברים ונ"י:

"אלה" בגימטריא 36 כי משנה תורה נאמרה לבני ישראל במשך ל"ו יום מא' שבט עד ז' אדר. וזהו סדר אמירתם: פרשיות דברים ואתחנן אמר בא' שבט, מפרשת עקב עד כי תבוא אמר עד ו' אדר והתוכחות בכי תבוא עד הסוף אמר בז' אדר.

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בענין הירדן ונ"י:

כל מקום שנאמר "אלה" פוסל את הראשונות, כי כשבאו אל עבר הירדן והרגישו האויר של ארץ ישראל, ואוירא דארץ ישראל מחכים, אזי הבינו שהמוסר שמושה רבינו נתן להם הוא לטובה ולתועלת עבורם, ולכן קיבלו הדברים, אבל עד עכשיו לא הרגישו התועלת בדברי מוסר של משה רבינו, ולכך חטאו, כי הטיפש והשוטה חושב כשמוכיחים אותו בדברי מוסר זה מחמת שנאה וכדומה, אבל החכם המבין כשהמנהיג אומר דברי תוכחה, הרי הוא עושה כן מחמת אהבתו אליהם, כבן המקבל דברי תוכחה מהאב הרוצה ליישרו מחמת אהבה אליו, ודוד המלך אמר בקמים עלי מרעים תשמענה אזני, לכן כתיב שדיבר אל כל ישראל, שכולם נעשו חכמים והבינו התועלת בדברי משה.

עוי"ל למה פסל את הראשונות, כי בפרשת מסעי מסיים ולא תשוב נחלה לבני ישראל כי איש בנחלת אבותיו ידבקו, לכן אמר אף שכל שבט הם בפני עצמן אבל אלו הדברים הם לכלל ישראל ביחד בלי שום פירווד ביניהם.

אל כל ישראל:

בספרי תלמידי הצנע"ט הק' כתבו שכשמושה רבינו דיבר היה כל איש מישראל חושב שמושה רבינו מדבר אליו בפרטיות, וכאילו משה רבינו חושב רק ממנו, וכן צריך להיות כל השומע דברי חכם צריך להרגיש שמדבר רק אליו וישמע דבריו היטיב.

ספר דברים נקרא משנה תורה ע"ש החזרה, אמנם הדבר צריך ביאור שהלא הרבה פרשיות במשנה תורה אינם חזרה בכלל, ויש חזרה גם בד' ספרים הקודמים כגון כל פרשת המשכן וכמו לא תבשל גדי, ועל הכל יש דרשה וכמו"כ במשנה תורה כגון זכור ושמור וכו' וכו', אלא מבואר בחז"ל והובא ברש"י שיר השיירים על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפי שהכונה על אותם הל"ח שנים שהיו ישראל מנודין וביקשו ממושה שילמוד עמהם תורת ה', אבל לא היה לו רשות, אמנם בשנים אלו למד משה בעצמו מהקב"ה כמבואר בפסוק ויהי כאשר תמו וכו' כתב צפּרל ויקרא א' י"ג לפי גירסת הרמב"ם לאמר לישראל לא היה הדיבור עד אשר תמו אבל לעצמו אפילו קודם לכן, פי' שלמשה דיבר הקב"ה כל ספר הדברים ובמשנה תורה אמר לו הקב"ה שיחזור ויאמר כל הדברים לישראל, ובזה יובן היטיב דברי רש"י עה"פ וידבר ה' אלי לאמור שהקב"ה לא דיבר עם משה בדרך חיבה ופנים אל פנים עי"ש כל הלשון, שכל זה היה בשביל ישראל, אבל עצם הלימוד משה התקיים

פעם חטא העגל, ולכן הקדים קרח לחטא העגל כי ע"י מעשה קרח נתעורר חטא העגל.

בין פארץ ובין תופל ולבן:

פרש"י שתפלו על המן, ויש להבין הכונה בכפל המילים "בין", שהיה יכול לכתוב פארץ ותופל וגו', ותי' הגה"ק מוה"ר"ם מקאלנשטיין ז"ל הי"ד שהענין מה שדיברו על המן [לפי טענתם שהם לשם שמים] היתה שלא רצו לחם מן השמים רק שהם יטריחו בעצמן עבור פרנסותיהן, כי באמת זהו תכלית האדם בעולם הזה לעבדה ולשמרה, משא"כ חטא המרגלים היתה להיפוך שהם רצו להישאר במדבר כי לא רצו לעבוד רק להיות מאוכלי המן ועי"ז לעבוד את השי"ת, א"כ זה סתירה לטענתם הראשונה, וזהו בין דהיינו בין זה לזה ממנ"פ יש סתירה, וזה סימן ששניהם אינם אמת.

צפנה"ק זצ"ר מייסד כתב שלכן כתב כל המקומות כדי ללמד זכות על בני ישראל, שהמקום גרם שיחטאו, כי מבואר בכתבי האריז"ל שמש"כ בתוה"ק שהמדבר היה מקום נחש שרף ועקרב, פי' מקומות של קליפות טמאות, וכח הסיטרא אחרא היה שורה שם, ואל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו.

ויהי בארבעים שנה ונזי:

פרש"י מלמד שלא הוכיחם אלא סמוך למותו ממי למד מיעקב שלא הוכיח את בניו אלא סמוך למותו אמר ראובן בני מפני מה לא הוכחתין כל השנים הללו כדי שלא תניחני ותלך ותדבק בעשו אחי עכ"ל, והוא הפלא ופלא שראובן בכור ישראל משבטי קה יתבייש ויתר עם יעקב וילך לעשו היתכן! והשבתי שהכונה שיש שני דרכים איך ללמוד עבודת השי"ת או ע"י התדבקות בת"ח ולשמעו דבריהם ולהתאבד בעפר רגליהם, או ע"י מה שהולך אצל הרשעים ורואה מעשיהם וממילא מתרחק מהם, וזה מה שעשה יתרו קודם שהגיע לאמונת אלוקי עולם, [ועי' מש"כ בפרשת שמות שגרשום בן משה התחנך בדרך זו, ולבסוף לא היה טוב], ויעקב חשש שאם ירחק את ראובן אז ילך לעשו ויהיה דרכו ע"י מה שרואה מעשיו ויתרחק ממנו, אבל לא זו הדרך לעבודת השי"ת.

עו"ל שעשו כיבד את אביו מחמת הרגשים ולא רצה לצער ולכן היה מוכן ליתן לו מטעמים של מאכלות אסורות, ויעקב לא רצה שראובן ישמע לו מחמת יעקב אבינו שלא לצער ולכן הוכיחו סמוך למיתתו שלא יהיה באופן של נגיעה, כי במיתתו לא יעשה זה בשביל האב אלא כי זה דבר נכון.

אחרי הכותו את סיוחן מלך האמורי ונזי הואיל משה באר את התורה הזאת:

ופרש"י בשבעים לשון, ויש להבין למה הוצרך משה לתרגם התורה הקדושה בשבעים לשון, הלא התורה שייך רק לבני ישראל וכולם ידעו לשון הקודש, ועוד למה תלה ביאור התורה אחרי מלחמת סיחון דוקא, וכתב צפנה"ק גרש"י ע"פ דברי רש"י בריש פרשת בראשית שהגוים טוענים שארץ ישראל שלהם, אמנם הקב"ה אמר הארץ שלי הוא ואני נותן אותו לבני ישראל המקיימים את התורה, וכן מבואר כמה פעמים בתורה שארץ ישראל הוא שלנו רק בזכות קיום התורה והמצוות, והנה אחרי הכותו את סיחון שזה היה המלחמה הראשונה נגד הז' עממין והתחילו לטעון שא"י שלהם הוצרך הקב"ה להראות להם הראיה שבני ישראל מקיימים את התורה, אמנם הם לא הבינו לשון הקודש לכן הוצרך לתרגם לשבעים

לשון כדי שיכירו וידעו כל הגוים שמקיימי התורה להם שייך ארץ ישראל ולא לאחר.

צכת צופר כתב ענין ביאור התורה בשבעים לשון, כי לא יחשוב האדם שהתורה בעיקרו שייך בארץ ישראל דוקא או רק בין יהודים, אבל כשנמצאים בין האומות אין צורך לקיים התורה בשלימות, לכן תירגמו בכל לשון, כדי להורות שבכל מקום שנמצא בן ישראל, אפילו בין אומות שונות משונות, חייב להחזיק התורה והמצוות.

הואיל משה באר את התורה הזאת:

צפנה"ק ילקוט משה כתב "הואיל" אותיות "אליהו", לרמז שאליהו הנביא יבוא ויבאר לנו את כל הספיקות שיש בהבנת לימוד התורה.

ואומר אליכם בעת ההוא לאמור לא אוכל לבדי שאת אתכם:

הרה"ק מאיזניצ'ה ז"ל היה אומר שכונת משה רבינו היתה שבני ישראל יתפללו עליו שיזכה להיכנס לארץ ישראל כי הוא בעצמו לא היה יכול להתפלל כי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים והקב"ה אמר לו אל תוסף דבר אלי, אמנם הוא ידע והבין שתפילות בני ישראל לא יהיו לריקם, ואפילו על גזירה כזו שנשבע הקב"ה שלא יכנס לא"י, אעפ"כ אין לך דבר העומד בפני התפילה שזה יכול לבטל כל גזירה קשה, לכן רמז להם שיתפללו בעדו, אמנם הם לא הבינו וחשבו שכונתו רק שאינו יכול להמשיך בעבודתו עבור הנהגת הציבור, ובהו יובן מה שאמר משה אח"כ ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים, ופרש"י אבל נבונים לא מצא, כי נכון הוא המבין דבר מתוך דבר, לכן אמר להם שחשב שימצא מישהוא שיבין הרמז שיתפללו בעדו אבל הוא לא מצא את זה.

הי אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים:

למה דוקא אלף פעמים, וכתב צפנה"ק נפתלי עפ"י"ד הגמ' שבת ל': עתידה אשה שתילד בכל יום, והנה ימי העיבור הם ט' חדשים וימי הנקה כ"ד חודש, סך הכל ל"ג חדשים, וזה אלף יום, לכן אמר שעששו מה שצריכים אלף יום עבור וולד א' יוסף ה' לעתיד לבוא שיהיה אלף פעמים ככה דהיינו ביום אחד בלבד.

איכה אשא לבדי טרונכם משאכם וריבכם:

פרש"י הקדים משה לצאת אמרו האפיקורסים [בשפ"ח פי' אפיקורס מלשון אפיק רסן, דהיינו פריקת עול] מה ראה לצאת שמא אינו שפוי בתוך ביתו, איחר לצאת אמרו מה שראה שלא לצאת שמא יועץ עליכם עצות רעות, הגר"מ שפירא פגש פעם את הג"ר אהרן לעווין אב"ד העיר ריישא שהיה ג"כ חבר פארלימענט הפולני ועסקן גדול, אמר לו ר' אהרן יש טענות עלי שאני מזניח הרבנות ועוסק יותר מדי בצרכי ציבור, השיב ר"מ שפירא תידע שמה שתעשה לא יהיה טוב ותמיד יהיה עליך טענות, והראיה ממשה ואהרן דכתיב ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה', על משה היה טוענים שהוא צריך להיות יותר במחנה ויעשה שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו ולא לישב באהלה של תורה כל הזמן, ועל אהרן היו טוענים שהוא עוסק יותר מדי בענינים של בין אדם לחבירו אוהב שלום ורודף שלום, והוא צריך להיות קדוש ה', כך דרכן של מחרחרי ריב, וכן פרש"י כאן שמה שמה היה עושה

לע"נ

הרה"ח ר' חזקוני בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין גייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזקוני זצ"ל

לא היו שבעים רצון, אמנם המהר"ל כותב שמה שיש פירוד לבבות אצל בני ישראל הוא מחמת מעלתן שהם שכליים ואין דעת כולם שוה, ועבודת האדם הוא להשתמש בהשכל לעבודת השי"ת.

איכה אשא "לבי" מרחמם משאכם וריבכם:

משה רבינו לא התאונן על הטירחא, אלא על מה שנשאר לבדו שלא היה לו הסיוע מכלל ישראל, וכן הנביא ירמיה אמר איכה ישבה "בדד" העיר רבתי, שלא היה הסיוע מכלל ישראל, אסור לו לאיש ישראל לחשוב על עצמו אלא על הכלל כולו.

הבו לכם אנשים חכמים וגו':

כשהתחילו הנשים פוקי עול לתבוע שיתנו להם זכויות כמו אנשים ורצו שיתמנו אותן בעניני קהילה וכדומה, אמר ח"א שרש"י עה"פ ה'בו לכם אנשים, כתב "וכי תעלה על דעתך נשים מה ת"ל אנשים צדיקים", כנראה שאינו עולה על הדעת שנשים יתמנו לראשי קהילה, משמע שאותן התובעים את זה והמסייעים, אין להם דעת וד"ל.

אוכל בכסף תשברו מאתם וגם מים וגו':

הפטרה של שבת חזון

יש לדייק תמיד כתיב בתורה הלשון לחם ומים [ע"ד אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, ומלכי צדק הוציא לחם ויין] כי לחם הוא עיקר האוכל, וכאן כתב דוקא אוכל, ותי" סגס"ק משא"ז - לונדון ז"ל שהט"ז ביר"ד סימן קי"ז ס"ל דדבר המפורש בתורה להיתר אי אפשר לאסור, וכיון שחז"ל אסרו פת עכו"ם לכן לא כתב התורה בפירוש שקנו מאתם לחם.

שבת חזון: בספרי תלמידי הצעש"ט הק' ששבת זו הוא מן השבתות הגדולות והחשובות, כי כשמכניסים אור במקום חושך כפול ומכופל הוא חביב ביותר, וכיון שימי החול הם ימי ירידה וחשכות, ושבת היא מעין עולם הבא מנוחה ושמחה אור ליהודים, ממילא השבת מאיר ביתר שאת וביתר עז.

הקדושת לוי היה אומר שבת חזון שבני ישראל חוזים את הגאולה ואת בנין בית המקדש, כי מראין לכל איש ישראל ענין הגאולה, ועוד פירש אלי ציון ועריה כמו אשה בציריה, כי יש חבלי מיתה שהצער גדול ולבסוף יש מיתה ח"ו, ויש חבלי לידה שאף שיש צער גדול מ"מ לבסוף יודעים שיהיה שמחה גדולה בלידת בן קיימא, לכן אומר שהצער של שהגלות שאנו סובלים הוא כמו אשה שיש לה חבלי לידה ויודעת שסוף כל סוף יהיה שמחה גדולה.

ובלא יודעים שע"י היודעים עושים דברים שאינו יודעים. (אפריון)

על מה תכו עויד תוסיפו סרה: יבואר לפי מש"כ ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כ"א ליראה, כי כשאדם עושה איזה מצוה הוא חושב בעצמו שהוא גדול, אבל באמת צריך להיות להיפוך כשעושה עבירה קל צריך לחשוב הלא עשיתי דבר גדול, לזה אמר ועתה ישראל "מה" אם אתה אומר מה זה חשוב לפני ה"א זה דוקא ביראת שמים אבל בעבירה אין לומר מה בכך, לזה אמר על "מה" תוכו שאמרו מה זה עבירה קטנה, ממילא עוד תוסיפו סרה, (י"א פלקס).

לא תוסיפו הביא מנזות שלא קלרת תועבה היא
לוי: כתב צמח סכמס עפ"י ד כריתות כל תענית שאין בה מופשעי ישראל אינה תענית והראיה מחלבנה, כי על יחיד יש חשבונות אבל אם מאחדים כל הכלל כולו אזי כולם יש להם עליה וזה לטובתינו ולטובת היחיד, ומה שאומרים אין מזל לישראל זהו כשנכללים בכלל ישראל, (וירח את ריח בגדיו אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו כי כשעומדים בשדה אפילו אם יש עשב אחד שאין לו ריח טוב אין מרגישים אותו כל זמן שהוא ביחד עם שאר עשבים), אבל בזמן החורבן שהיו כסודם ועמורה וכל אחד חשב מעצמו ממילא החלבנה ניכר בפני עצמו לכן היו קטורת שוא.

גם כי תרבו תפלה אינני עומע ידיכם דמים
מלאו: יש מפרשים מלשון דמים כסף שמתפללים רק עבור גשמיות ולא לש"ש. עו"ל לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם כי האדם עומד בודד להתפלל צריך לידע שעומד ומבקש על נפשו שהוא ביד ה' כמו שאומרים בידך אפקיד רוחי, אבל אם האדם חושב שהדמים בידו ואינו ביד ה' אומר לו הקב"ה, עשה בעצמך.

חזון ישע"י וגו': החילוק בין נבואה לחזון, נבואה היא מלשון ניב שפתים שהנביא צריך לומר מה ששומע ואינו יכול לשנות וגם הקב"ה אינו משנה ממה שאמר לנביא כמו שנאמר כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם, אבל חזון הנביא רואה צירופי אותיות ויכול לשנותם לטוב, וזה מה שאמר חזון ישע"י שחזה על יהודא ירושלים אותיות ואף שהיה בהם תוכחה היה יכול לשנותם אם ישראל היו עושים תשובה, וכן רצה הקב"ה באמת לכן היה במצב של חזון, (צני יששכר).

שמעו שמים והאזינו ארץ: החילוק בין שמיעה להאזנה הוא ששמיעה היא מלשון שמוע בין אחיכם ששומע ומבין מה שאומרים לו משא"כ האזנה היא רק מטה אוזן, השופט שומע והשוטר מאזין לפקודה, לכן אמר שמעו שמים השמים שופטים ומה שקורה על הארץ זה בחינה האזנה, שתדעו שכל מה שקורה כאן הכל הוא משום מלך במשפט עמיד ארץ ואין מקרה בעולם.

הוי גוי חוטא וגו': הרזי ר' לוי יצחק מצארכיטסווי ז"ל זי"ע היה מפרש חוט מלשון בן המתחטא אצל אביו, זרע מרעים אברהם יצחק ויעקב שהיו מרעים בנים משחיתים עצמן בסיגופים, עזבו את השם מלשון עזוב תעזוב בחי' תנו עוז לאלקים נאצו את קדוש ישראל מלשון אף לדרכן נזורו מכל מה שהוא אחר.

הוי גוי חוטא עם כבד עון חטא הוא בשוגג ועון הוא במזיד, שובה ישראל עד ה"א כי כשלת בעונך לכאורה קשה כשלוך הוא שוגג ועון הוא מזיד אלא הכונה עפ"י ד האלשיך הקדוש בפרשת ויקרא שלא יאמר האדם הלא אני עושה בשוגג ומה אני יכול לעשות כי השוגג בא להאדם מחמת שגופו אינו נתקדש וכיון שעשה עון אחד במזיד ממילא גופו נוטה לעבירות, לכן אמר כי כשלת מחמת עונך, וכן כאן גוי חוטא מחמת עון, ועל זה אומרים על חטא שחטאנו לפניך ביודעים

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש חזנוניס זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהודרך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ' שמיני לסדר 'נקרובי אקדש' - נוניסן תשנ"ז

